

Els models d'escolarització a Mallorca: les relacions entre l'escola pública i l'escola privada

Martí X. March Cerdà

Belén Pascual Barrio

RESUM

En aquest article abordam la relació entre escola pública i escola privada, i apuntem una sèrie de tendències de la gestió escolar a Mallorca. En un primer moment, es presenta una fonamentació teòrica, en la qual es revisen els factors condicionants de l'escolarització, l'evolució de l'educació i la societat a les Illes Balears i la construcció d'un sistema escolar modern. En un segon moment, s'analitzen les dades recents sobre l'escolarització a Mallorca, en els nivells educatius obligatoris i l'educació infantil, aprofundint en la relació existent entre el tipus de titularitat (pública o privada-concertada) i les característiques dels municipis: el seu caràcter rural-urbà, l'activitat econòmica predominant, la ubicació o la dimensió territorial.

RESUMEN

En este artículo se aborda la relación entre la escuela pública y la escuela privada y se apuntan una serie de tendencias de la gestión escolar en Mallorca. En un primer momento se presenta una fundamentación teórica, en la que se revisan los factores condicionantes de la escolarización así como la evolución de la educación y la sociedad en las Islas Baleares y la construcción de un sistema escolar moderno. En un segundo momento, se analizan los datos recientes sobre la escolarización en Mallorca en los niveles educativos obligatorios y la educación infantil, profundizando en la relación existente entre el tipo de titularidad (pública o privada-concertada) y las características de los municipios: su carácter rural-urbano, la actividad económica predominante, la ubicación o la dimensión territorial.

INTRODUCCIÓ

No hi ha cap dubte que les lleis i la lògica del mercat comencen a penetrar, de forma progressiva, en el si del sistema educatiu, i que n'és el paradigma fonamental la llibertat d'elecció de centre, una qüestió aquesta que ha provocat i provoca importants controvèrsies legislatives, ideològiques i educatives, en el marc de les diverses polítiques escolars que han desenvolupat els poders públics en relació amb el dret a l'educació i a la llibertat d'ensenyança. Tanmateix és evident que la qüestió de l'elecció de centre no es pot dissociar de les polítiques existents sobre la igualtat i la diversitat educativa i social.

Però, realment, és possible l'elecció de centre escolar per part dels pares o dels estudiants? Tot i que alguns pensen que tot és possible amb decrets i normes o amb declaracions fortament polititzades i mancades de realisme, la resposta s'ha de donar des de la complexitat educativa i no des de la simplicitat ideològica, tenint en compte els condicionants reals que, *de facto*, impossibiliten que tots els pares puguin elegir el centre que volen per als seus fills.

Així, un primer element que condiciona lògicament la possibilitat d'elecció de centre educatiu per part de les famílies és, sense cap dubte, la suficiència de places escolars que escolaritzin adequadament la demanda i les necessitats existents, d'acord amb les ràtios que es recomanen en els diversos nivells educatius; així, a les Illes Balears resulta evident que a determinades zones no solament manquen places escolars i, també, que hi ha un problema de massificació a determinats centres, sinó que el nivell d'elecció de tipus de centre varia en funció dels municipis, de les zones

o de les barriades. La necessitat de construir centres educatius a determinats pobles de Mallorca, d'Eivissa i Formentera o de Menorca, és una condició *sine qua non* perquè el nivell d'oferta escolar estigui en relació amb el nivell de demanda de places escolars.

Un segon condicionant que resulta fonamental és la relació existent entre el tipus de centre –públic, privat o concertat– i la seva ubicació geogràfica. En aquest sentit, l'anàlisi de la situació dels centres privats o concertats de les Illes Balears constata que existeixen models territorials d'escolarització diferents, en funció de la relació escola pública / escola privada; així, és evident que la presència d'escoles privades i concertades als municipis més petits, a les zones rurals, a les barriades més populars de les Balears, és gairebé imperceptible; mentre que les escoles privades i concertades estan més presents a Mallorca que a les altres illes, o que aquestes s'ubiquen a les ciutats més importants i a les barriades de més alt nivell econòmic i social. Si aquesta anàlisi la realitzam a nivell d'Espanya, podem constatar que els centres privats i concertats s'ubiquen a les comunitats més riques (Madrid, Catalunya, País Basc, Navarra, Illes Balears, etc.), mentre que a les comunitats menys riques (Andalusia, Castella - la Manxa, Extremadura, etc.) hi ha un predomini quasi total dels centres públics. Per tant, les possibilitats d'elecció de centre per a les famílies és desigual en funció d'allà on es viu.

Un tercer condicionant que, també, és important tenir en compte, quan s'analitza la possibilitat d'elecció de centre per part dels usuaris de l'educació, és com es distribueix la diversitat social i educativa que existeix entre els estudiants. Així, i en aquest context, s'ha d'assenyalar que les diferències entre els centres, a més d'altres indicadors, s'estableixen, fonamentalment, en funció del tipus d'alumnat que escolaritzen; i no s'ha d'oblidar que la forma en què la diversitat es distribueix entre els distints centres educatius té molt a veure amb les possibilitats dels dits centres de desenvolupar la seva tasca educativa de forma eficaç i amb els resultats escolars aconseguits.

Per tant, la distribució de la diversitat de l'alumnat entre l'escola pública i l'escola privada-concertada a les Illes Balears posa de manifest que l'escola pública escolaritza majoritàriament l'alumnat immigrant, l'alumnat amb dificultats a causa de l'origen socioeconòmic o sociocultural, l'alumnat amb necessitats educatives especials per raons físiques, psíquiques o sensorials als centres ordinaris, els estudiants d'incorporació tardana o els estudiants d'edat no idònia. Aquestes dades resulten prou significatives, ja que afecten les condicions en què la pràctica educativa es desenvolupa, la imatge social de l'escola pública, i, a més, constitueixen un indicador fonamental de l'estat de la igualtat distributiva i de l'equitat educativa i social entre l'educació pública i l'educació privada-concertada a la CAIB, i de l'autèntica realitat de la llibertat d'elecció de centre educatiu.

Així, doncs, és evident que quan es parla de la llibertat d'elecció de centre educatiu, cal tenir en compte, entre d'altres, aquests condicionants i l'existència de criteris objectius, comuns i equitatius entre els centres finançats amb diners públics a l'hora d'accedir-hi. Els problemes de l'educació ni es poden resoldre d'acord amb la lògica del mercat ni es poden reduir a la qüestió de la llibertat d'ensenyança. La recerca real de la qualitat –al marge de la necessitat de resoldre els problemes de manca de places– s'ha de realitzar des de la perspectiva de l'equitat educativa i social, si es vol aconseguir una societat cohesionada i equilibrada. Però per a això cal una política de suport real a l'escola pública, el desenvolupament d'una nova ordenació entre la xarxa educativa pública i concertada, o la construcció d'una nova cultura de la “cosa” pública en educació, amb tot el que aquest fet implicaria a tots els nivells.

En aquest treball volem realitzar una primera aproximació a les relacions escola pública / escola concertada a Mallorca, analitzant l'escolarització, fonamentalment, en els nivells obligatoris als diversos municipis de Mallorca: es tracta d'analitzar les ràtios d'escolarització entre ambdós tipus de centres. Amb tot, cal plantejar l'existència d'aquest model des d'una perspectiva evolutiva; la realitat de l'escolarització pública/privada a Mallorca és una conseqüència de la seva pròpia història, és una conseqüència de la mateixa estructura social, és una conseqüència de la mateixa dinàmica econòmica, política i social, és una conseqüència de les polítiques educatives que des de fa una sèrie de dècades es duen a terme. Per tant, els models d'escolarització, en aquest aspecte de la relació escola pública / escola privada, són la conseqüència de molts de factors; i només des d'aquesta complexitat interpretativa és possible comprendre la realitat actual i tenir la possibilitat, si hom té la voluntat política, de modificar-la de forma progressiva, equitativa i des de la qualitat.

EDUCACIÓ I SOCIETAT A LES ILLES BALEARS: UNA PERSPECTIVA EVOLUTIVA I ESTRUCTURAL

A les Illes Balears, el procés de construcció d'un sistema escolar modern i generalitzat ha estat i és un fet ple de contradiccions, de fracassos, d'insuficiències i de problemes importants; en aquest sentit, per a comprendre l'estructura actual del sistema educatiu de les Illes Balears cal tenir en compte una sèrie de variables que ens ajudin a poder interpretar la realitat educativa balear en aquest aspecte de la relació escola pública / escola privada.

- 1) Una de les característiques estructurals del sistema educatiu de les Illes Balears és la major presència de l'escola privada, bàsicament de titularitat religiosa, en relació amb la ràtio escola pública / escola privada del conjunt de l'Estat. Aquesta important presència de centres religiosos, juntament amb la poca presència de centres privats de caire laic, és una conseqüència del fracàs de la ideologia liberal-burguesa dels segles XIX i XX a les Balears. Efectivament, la institucionalització d'un Sistema d'Ensenyança Liberal a les Balears, que propugnava la famosa Llei Moyano, fou un fracàs; un fracàs, també, de l'institucionisme a Mallorca i de tots els tímids intents de renovació pedagògica durant els dos darrers segles XIX i XX. La no institucionalització d'un sistema d'ensenyança liberal s'ha de correlacionar amb la no consolidació del model liberal-capitalista, fenomen històric lligat a la institucionalització del sistema d'ensenyança en una perspectiva de generalització, de gratuïtat o d'obligatorietat. A tot això s'hi ha d'afegir el fracàs de la II República Espanyola —que va tenir a les Illes interessants realitzacions— i la instauració de la dictadura de Franco, amb totes les seves conseqüències en el terreny educatiu, en què s'ha de destacar la manca de polítiques públiques en relació amb l'educació, la desatenció de l'escola pública, el paper progressiu de l'escola privada-religiosa, etc.

Aquest fracàs en la instauració d'un sistema educatiu liberal fou el que possibilità el protagonisme de l'Església, sobretot en el cas de Mallorca. En aquest context, el professor Antoni J. Colom¹ afirma que la potenciació del poder educatiu eclesiàstic es formalitzarà durant aquest període

¹ Vid. Martí X. March Cerdà. "Una comunidad sin competencias educativas". A: *Cuadernos de Pedagogía*. Abril, 1986. Pàg. 80.

de principis del segle XX amb la creació de vuit ordes religiosos propis, l'establiment de deu ordes d'altres territoris i la creació de cinquanta convents.

- 2) La instauració a les Illes Balears del model tecnocràtic es concretarà a les Illes Balears amb l'aplicació de la Llei general d'educació (LGE) de Villar Palasí: efectivament, el desenvolupament de la LGE no solament era una necessitat a nivell de l'Estat espanyol, sinó també des de la perspectiva de les Illes Balears, tenint en compte les conseqüències que el *boom* turístic havia tingut sobre l'estructura demogràfica, econòmica i social de les illes Balears i sobre la demanda d'educació i cultura com a mitjà per tenir prestigi social, mobilitat cultural i creixement econòmic. S'han de constatar alguns fets que denoten la construcció d'un nou model institucional d'ensenyança: l'inici de l'existència de la Universitat balear, el començament dels moviments de renovació pedagògica, amb la realització de les escoles d'estiu des de 1968, la realització, per part de l'Ajuntament de Palma, d'un pla ambiciós de construccions escolars, que intentava donar resposta al creixement demogràfic de la capital i al dèficit de places escolars en els nivells bàsics. Per tant, la LGE, tal com s'ha plantejat anteriorment, era una necessitat per al conjunt d'Espanya, però, sobretot, de les illes Balears per respondre, per una part, a les necessitats no resoltes històricament (analfabetisme, la no generalització de l'ensenyança primària, les escasses i deficients construccions escolars, l'existència d'autèntics subproductes escolars, l'insignificant desenvolupament del batxillerat, la nul·la presència de la FP), i, per altra part, a les necessitats presents i futures que el nou model econòmic de les illes Balears exigia.

En el context d'aquesta situació, un element fonamental fou, sense cap dubte, l'increment del paper de l'Estat en el desenvolupament de la nova política educativa: fou un punt d'inflexió, ja que la iniciativa pública, a pesar de les contradiccions de la reforma de Villar Palasí, era fonamental per poder dur a terme una primera modernització del sistema educatiu, després d'anys d'abandonament, després d'anys de despreocupació per l'escola pública. No es tracta de parlar d'una situació de canvi total en la política educativa, però és evident que la LGE, malgrat les seves insuficiències i contrareformes, cal que sigui valorada de forma positiva, tenint en compte la situació política espanyola, que ja vivia els darrers anys del franquisme. En tot cas, la reforma de Villar Palasí va significar una primera racionalització de la política educativa espanyola, després de la Segona República.

Per tant, l'increment de la presència de l'Estat té, doncs, una especial significació a les Illes Balears, caracteritzada, històricament i estructuralment, per una major presència i influència i un major impacte de l'escola privada, en relació amb la ràtio escola pública / escola privada del conjunt de l'Estat. Aquest increment del paper de l'Estat es durà a terme durant la dècada dels setanta i dels vuitanta, ja en plena època democràtica, amb l'aplicació del principi de la generalització de l'educació bàsica i amb el desenvolupament de la LODE.

- 3) L'aplicació a les illes Balears d'aquest nou model educatiu que implica la Constitució espanyola de 1978 —en la qual es dissenya un nou model educatiu flexible i plural; un model en procés de construcció que es caracteritza per ser mixt, de coexistència de l'escola pública i de l'escola privada; un model que possibilita la construcció d'un model educatiu descentralitzat i participatiu— suposa, per una part, la consolidació de l'escola privada-concertada, amb el desenvolupament de la LODE, i, per altra part, la posada en marxa de

polítiques educatives públiques que representaran una millora, una modernització i un increment de qualitat de l'educació pública.

- 4) El desenvolupament econòmic de les illes Balears, amb la creació de classes mitjanes, amb l'augment de la percepció sobre les possibilitats de mobilitat de l'educació, també, ha significat l'aposta de determinats sectors per l'escola privada-concertada. Una aposta que s'ha vist afavorida per la percepció social que es té, en alguns sectors o zones, de l'escola pública, per la posada en marxa de determinades polítiques educatives, pels problemes no resolts de l'escola pública a causa, en part, de la manca de recursos econòmics, etc. Per tant, durant la dècada dels anys vuitanta i dels noranta, es pot constatar la consolidació del model mixt d'educació, des de la perspectiva quantitativa i qualitativa.
- 5) La transferència de l'educació a la CAIB a partir de l'any 1998 no solament no ha possibilitat una millora real, malgrat que sigui insuficient, de l'escola pública, amb increment de recursos econòmics, humans o materials, sinó també la consolidació de l'escola privada-concertada, amb l'existència d'una imatge que va en detriment progressiu de l'escola pública. A més, tal com hem plantejat, estam assistint en determinats centres o zones o a una certa dualització escolar i social, a causa, en part, de l'escolarització de la immigració i d'altres circumstàncies.

Per tant, les illes Balears per raons històriques, per raons educatives, per raons socials, per raons econòmiques, per raons polítiques, etc., tenen una estructura educativa mixta, amb una gran importància de l'escola privada de caràcter religiós a determinats municipis i zones. Una realitat educativa en la qual Mallorca és l'illa on constata major presència i, fins i tot, predomini de l'escola privada-religiosa, amb pocs centres privats de caràcter laic o no religiós. Una presència, en qualsevol cas, de l'escola privada que es constata, sobretot, en els nivells de l'educació infantil, de l'educació primària, de l'educació secundària obligatòria o del batxillerat. Resulta significativa, en tot cas, la poca presència de l'escola privada dins la formació professional.

En el context d'aquestes reflexions, cal demanar-se si existeixen diferents models d'escolarització a Mallorca, en relació, entre d'altres variables, a la titularitat dels centres. Tot i que un dels objectius d'aquest treball és posar de manifest l'existència de diferents models d'escolarització a l'illa de Mallorca, en funció de la relació escola pública/escola privada, podem partir, d'entrada, de l'existència de tres grans models d'escolarització:

Model d'escolarització de Palma: es tracta d'un model en el qual podem assenyalar no solament un cert equilibri entre l'escola pública i l'escola privada, sinó un procés de creixement i de consolidació de l'escola concertada de forma significativa a tots els nivells de l'educació, des de l'educació infantil fins al batxillerat, passant per l'educació primària i l'ESO.

Model d'escolarització de les zones urbanes i turístiques: es tracta d'un model en el qual podem assenyalar un predomini de l'escola pública, però una presència important de l'escola concertada als diferents nivells del sistema educatiu. Ens referim a zones com Inca, Manacor, Felanitx, Sóller, Pollença, Lluçmajor, etc.

Model d'escolarització de les zones rurals: es tracta d'un model dins el qual s'inclouen els diferents municipis de Mallorca –fonamentalment del pla de Mallorca– en el qual es produeix, de forma

general, un predomini de l'escola pública, fonamentalment a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria. Amb tot, de forma desigual, s'ha d'assenyalar la presència de l'escola privada, de caràcter religiós, a l'educació infantil.

Per tant, es tracta de partir d'aquest plantejament inicial per poder desenvolupar en els propers apartats aquesta relació entre l'escola pública i l'escola privada-concertada.

ESCOLA PÚBLICA, ESCOLA PRIVADA I MODELS D'ESCOLARITZACIÓ A MALLORCA

Tal com hem posat de manifest en els apartats anteriors, el sistema educatiu de les Illes Balears té unes particularitats que el diferencien de la resta de l'Estat espanyol. Sens dubte, l'entorn de referència necessàriament en condiciona la definició: una realitat social, demogràfica, històrica, econòmica, cultural i política pròpia. De fet, pel que fa al sistema educatiu, les qüestions que preocupen i atreuen l'atenció de l'opinió pública, dels investigadors i dels responsables polítics guarden relació amb les possibles conseqüències del predomini de l'activitat turística i d'un mercat laboral que afavoreix, per una banda, la presència notable de l'alumnat estranger, i per una altra, un alt nivell d'abandonament prematur dels estudis i un baix nivell d'escolarització secundària no obligatòria. Però a tot això s'hi suma un altre fet característic (potser també efecte) d'aquesta realitat: la presència destacada de la gestió privada als ensenyaments obligatoris, principalment a l'ESO, en relació amb altres comunitats autònomes. Al conjunt de les Illes Balears i durant el curs 2005-2006 els centres privats concentren un 40,8% de l'alumnat de l'ESO (un 7% més que la mitjana de l'Estat) i un 38,3% de l'alumnat de primària (un 5% més que la mitjana de l'Estat).²

D'acord amb les dades sobre la distribució percentual de l'alumnat per titularitat de centre, veiem com el pes de l'escolarització privada i concertada és notable respecte de la majoria de comunitats autònomes. A la CAIB l'ensenyament privat aglutina al voltant del 40% de la matriculació fins a l'ensenyament secundari obligatori. El pes de l'escolarització privada i concertada fins a l'ensenyament secundari obligatori és entre 5 i 7 punts superior a la mitjana estatal. Val a dir que aquesta divergència respecte al model espanyol no es dona al primer cicle d'infantil, en què, amb una diferència insignificant tant a l'Estat espanyol com a les Balears, l'escolarització privada supera el 57%. Així doncs, és al segon cicle d'educació infantil quan s'inicia la tendència a l'escolarització privada a les Illes Balears i també a Mallorca. En aquest nivell especialment, cal considerar la rellevància del factor públic-privat, ja que és l'escassa oferta pública el que determina que les famílies que vulguin tenir escolaritzats els seus fills hagin d'anar als centres privats i pagar per aquests serveis³ (vegeu quadre I).

² La tendència és inversa en el cas dels estudis de formació professional, que es concentren als centres públics: un 86,7% de les matricules de formació professional són a centres públics (un 12,1% més que la mitjana de l'Estat).

³ Fundación Encuentro (2004), Informe España 2004. Una interpretación de su realidad social. Madrid.

QUADRE I. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT MATRICULAT PER TITULARITAT DEL CENTRE 2004-05 A L'ESTAT ESPANYOL I A LES ILLES BALEARS

	E. Infantil-1	E. Infantil-2	E. Primària	ESO
PÚBLICS				
Espanya	42,5	68,5	66,7	66,3
I. Balears	42,3	62,0	61,7	59,2
PRIVATS				
Espanya	57,5	31,5	33,3	33,7
I. Balears	57,7	38,0	38,3	40,8

Font: MECD. Estadísticas de la Educación en España

Partint d'aquestes dades introductòries, amb el nostre treball volem fer una descripció del model de gestió de l'escolarització als municipis de Mallorca en els nivells d'infantil, primària i ESO. Si bé amb l'anàlisi de la realitat del conjunt de la comunitat autònoma es detecten determinades problemàtiques, ens plantejам el nivell d'incidència d'aquestes respecte de Mallorca i dels seus municipis. Amb l'anàlisi de les diferents realitats municipals intentarem esbrinar les tendències més destacades al conjunt de l'illa.

EL SISTEMA EDUCATIU A MALLORCA FINS A L'ENSENYAMENT SECUNDARI OBLIGATORI

En termes absoluts, l'evolució de l'escolarització a Mallorca els darrers anys ens mostra un increment anual molt notable. Si fem una ullada cap enrere, comprovam que des del curs 2002-2003 fins al curs 2005-2006 hi ha hagut un augment total de més de 3.000 places d'infantil, primària i ESO, aproximadament un increment de mil matriculacions a cada curs. L'increment més significatiu i constant s'ha donat al nivell d'infantil. Si analitzam concretament el curs 2005-2006, comprovam que no es donen oscil·lacions gaire significatives en les xifres d'escolarització total respecte al curs anterior als nivells d'infantil, primària i ESO: la variació és de 54 matrícules menys. Ara bé, si fem una anàlisi per nivells, al nivell d'infantil es dona un increment de 723 a Mallorca (més de la meitat de l'increment al conjunt de la comunitat autònoma, que suposa 1.026 noves matriculacions). Mentrestant, a les etapes d'escolarització obligatòria (primària i ESO) es dona una reducció respecte al curs passat de 262 alumnes a primària i 891 alumnes a secundària. La pèrdua d'alumnat té relació amb la baixada de la natalitat els darrers anys, tot i que la incorporació d'alumnat estranger contraresta aquesta tendència. (vegeu quadre 2).

QUADRE 2. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT DE MALLORCA PER NIVELLS EDUCATIUS I PER TITULARITAT DELS CENTRES

NIVELLS	Curs 2002-03	Curs 2003-04	Curs 2004-2005				Curs 2005-2006			
	Total Centres	Total Centres	Total Centres	Públics	Concert.	Privats	Total Centres	Públics	Concert.	Privats
Educació infantil	22.158	23.331	24.474	14.017	9.381	1.076	25.197	14.361	9.366	1.470
Educació primària	45.279	45.404	45.382	26.126	17.924	1.332	45.231	26.291	17.577	1.363
ESO	31.848	32.047	32.012	17.681	13.364	967	31.386	17.548	12.893	945
TOTAL	99.285	100.782	101.868	57.824	40.669	3.375	101.814	58.200	39.836	3.778

I.A educació infantil: al conjunt de centres públics s'inclouen les EEI municipals (curs 2004-2005: 832 places i curs 2005-2006: 1.389)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació

Una vegada definida l'escolarització per al curs 2005-2006, comparem, en línies generals, els percentatges d'escolarització privada-pública entre la CAIB i Mallorca. Afirmàvem abans que la presència de l'escolarització privada i concertada a la CAIB supera entre 5 i 7 punts la presència privada a la majoria de comunitats autònomes, i arriba a concentrar quasi el 40% de tota la matriculació fins a l'ensenyament secundari obligatori. Doncs si aquesta comparació estatal resulta notable, encara hem de destacar dins la CAIB una tendència a Mallorca molt més apreciable: les escoles privades i concertades són més presents a Mallorca que a les altres illes, i aglutinen als mateixos nivells quasi un 43%. Mallorca se situa quasi 9 punts per davant l'Estat espanyol quant a presència de l'ensenyament privat. Concretament, la situació és la següent: un 57,16% del total de l'ensenyament és públic (enfront del 61,3 del conjunt de les Balears) i un 42,84% és privat (enfront del 38,7 del conjunt de les Balears), d'aquest, la majoria concertat, un 39,13% (vegeu quadre 3).

QUADRE 3. PERCENTATGE D'ALUMNAT MATRICULAT PER TITULARITAT I NIVELL CURS 2005-2006

Titularitat	Mallorca	%	I. Balears	%
Públics	58200	57,16	78.577	61,3
Concertats	39.836	39,13	45.119	35,2
Privats	3.778	3,71	4.488	3,5
TOTAL	101.814	100	128.184	100

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació

Si ens remetem a les dades sobre la titularitat segons el nivell educatiu, comprovem que un 42,8% de la matricula és a centres privats-concertats. Al nivell d'ESO la matriculació a centres privats arriba al 44,1% (sobretot és concertat). Per ordre descendent el segueixen l'educació infantil (amb un 43%) i l'educació primària (amb un 41,9%) (quadre 4). Els alumnes als centres públics són en con-

junt un 57,2%: 57% a infantil, 58,1% a primària i un 55,9% a ESO. Els centres privats no concertats representen només un 3,7% del total, un 3% a primària i a ESO i un 5,8% a infantil (vegeu quadre 4).

Nivells	Total	Publics	%	Concertats	%	Privats	%
Educació infantil	25.197	14.361	57,0	9.366	37,2	1.470	5,8
Educació primària	45.231	26.291	58,1	17.577	38,9	1.363	3,0
ESO	31.386	17.548	55,9	12.893	41,1	945	3,0
TOTAL	101.814	58.200	57,2	39.836	39,1	3.778	3,7

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació

Aquesta presència de l'ensenyament privat (molt del qual religiós) ens fa plantejar una qüestió: Es donen diferències a l'escolarització per gènere degudes a l'existència d'escoles femenines a Mallorca? Comparant les dades d'escolarització per sexe, hem trobat que la presència femenina a l'ensenyament privat sempre és superior a la masculina (vegeu quadre 5). Tot i que estam parlant de diferències no gaire altes, es fa evident que a tots els nivells l'ensenyament públic masculí supera el femení, amb diferències d'un 2,7% a infantil, 1,9 a primària i 1,4 a ESO (vegeu quadre 5).

	Total	% Publ.	% Conc.	% Priv.
INFANTIL				
Homes	12855	58,3	35,9	5,76
Dones	12342	55,6	38,5	5,91
PRIMÀRIA				
Homes	23.350	59,2	38	2,86
Dones	21.881	57,3	39,8	2,86
ESO				
homes	16008	56,6	40,1	3,35
dones	15378	55,2	42,1	2,65
TOTAL	101814	57,2	39,1	3,64

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació

Una altra variable que ens interessa és la procedència dels alumnes i el nivell d'escolarització de l'alumnat estranger. D'acord amb les dades del curs 2004-2005, el nivell de matriculació d'alumnat estranger a centres públics és similar al de la resta de l'Estat espanyol, un 82%. Per nivell es dona alguna diferència: a infantil és un punt inferior, a primària un punt superior i a ESO tres punts inferior a les Balears. Això ho podem entendre atesa l'extensió de la concertació a molts municipis en els quals l'oferta educativa privada representa més del 50% de l'oferta total (vegeu quadre 6).

QUADRE 6. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELL EDUCATIU I TITULARITAT DEL CENTRE (2004-2005)				
	TOTAL	E. Infantil	E. Primària	ESO
Espanya	457.245	83.353	199.418	124.320
% públics	82	82	82	80
I. Balears	17.193	3.141	7.556	4.508
% públics	82	81	83	77

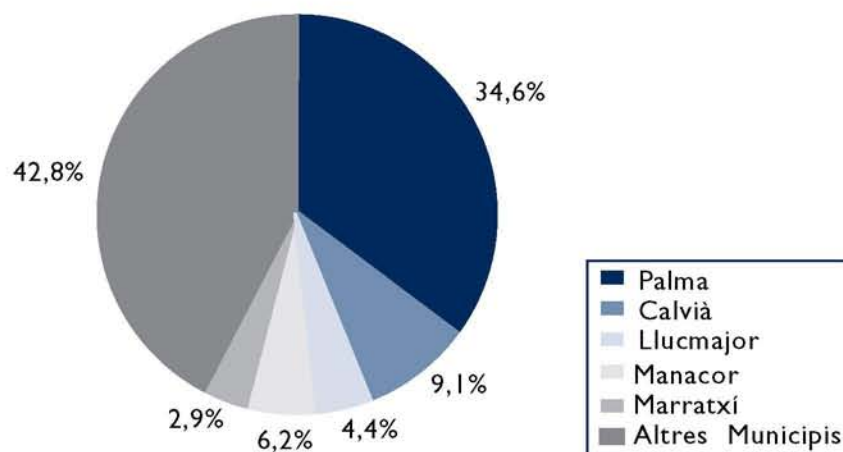
Font: Ministeri d'Educació i Ciència. Alumnat estranger. Resultats per províncies. Avanç curs 2004-2005

En relació amb el conjunt de les Illes Balears, el percentatge d'escolarització d'alumnat estranger és similar, al voltant del 13% del total d'alumnat en aquests nivells. Ara bé, una qüestió que cal destacar és que dels 17.140 alumnes estrangers matriculats durant el curs 2005-2006 a les Balears, 13.330 pertanyen a Mallorca, és a dir un 77,7% del total de la CAIB (vegeu quadre 7).

QUADRE 7. ALUMNAT ESTRANGER A MALLORCA, CURS 2005-2006						
	Mallorca			Illes Balears		
	Total	Estranger	% Mallorca	Total	Estranger	% CAIB
E. Infantil	25.197	2458	9,8	32.332	3297	10,19
E. Primària	45.231	6789	15,0	56.726	8719	15,37
ESO	31.386	4083	13,0	39.126	5124	13,09
Total	101.814	13330	13,1	128.184	17140	13,37

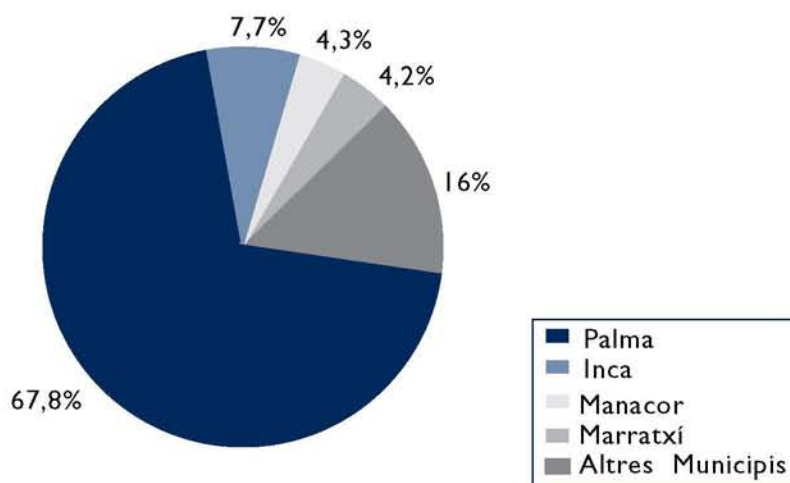
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Planificació i Centres

Una vegada feta aquesta aproximació a la situació de l'escolarització a Mallorca, comparant amb les dades de la CAIB i considerant els diferents nivells educatius, les diferències per sexe i l'escolarització de l'alumnat estranger, ens disposam a iniciar l'anàlisi de les dades municipals. A primera vista comprovam que la major part de l'ensenyament públic a Mallorca es concentra principalment a cinc municipis. Palma i Calvià aglutinen un 44% del total de l'escolarització pública total, mentre que Lluçmajor (4%), Manacor (6%) i Marratxí (3%) sumen un 13% del total. La resta de municipis ocupen un 43% (vegeu gràfic 1).

GÀFIC 1. DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DE L'ENSENYAMENT PÚBLIC A MALLORCA, CURS 2005-2006

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació

En el cas de l'ensenyament privat, aquest es concentra principalment en dos municipis, Palma i Inca. Palma amb un 67,8% i Inca amb un 7,7% representen quasi la totalitat de les places escolars privades: un 75,5%. De la resta de municipis, Marratxí (4,2%) i Manacor (4,3%) sumen un 8,5%, mentre que la resta de municipis representen un 16% del total de les places privades (vegeu gràfic 2).

GÀFIC 2. DISTRIBUCIÓ ENSENYAMENT PRIVAT

Dit això, una primera aproximació a la qüestió de l'escola pública i l'escola privada-concertada des d'una perspectiva municipal la farem a partir de la distribució dels municipis de Mallorca per zones, sense intenció d'establir demarcacions territorials educatives, ja que ni es corresponen moltes

d'elles a la realitat de les comarques i/o mancomunitats existents ni, en molts casos, existeix una identitat o característiques comunes definides. Considerant la proximitat geogràfica com a primer factor de referència i amb l'interès d'introduir el nostre tema, presentam aquestes zones per ordre de major a menor presència de l'ensenyament públic. (Vegeu quadre 8)

QUADRE 8. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT A MALLORCA PER ZONES, MUNICIPIS I TITULARITAT CURS 2005-2006					
MUNICIPIS I ZONES	Total Públic	Total Privat	Total	% Públic	% Privat
MALLORCA	58200	43614	101814	57,2	42,8
PALMA					
Total Palma	20114	29549	49663	40,5	59,5
ZONA TRAMUNTANA					
ANDRATX	975	383	1358	71,8	28,2
BUNYOLA	500	0	500	100,0	0,0
CALVIÀ	5310	251	5561	95,5	4,5
DEIÀ	30	0	30	100,0	0,0
ESCORCA	0	56	56	0,0	100,0
ESPORLES	619	0	619	100,0	0,0
ESTELLENCES	19	0	19	100,0	0,0
FORNALUTX	20	0	20	100,0	0,0
POLLENÇA	1700	370	2070	82,1	17,9
PUIGPUNYENT	110	0	110	100,0	0,0
SÓLLER	943	663	1606	58,7	41,3
VALLDEMOSSA	102	0	102	100,0	0,0
Total Tramuntana	10328	1723	12051	85,7	14,3
ZONA RAIGUER					
ALARÓ	294	243	537	54,7	45,3
BINISALEM	673	333	1006	66,9	33,1
CAMPANET	222	0	222	100,0	0,0
CONSELL	283	0	283	100,0	0,0
INCA	1150	3356	4506	25,5	74,5
LLOSETA	462	0	462	100,0	0,0
MANCOR DE LA VALL	84	0	84	100,0	0,0
MARRATXÍ	1666	1838	3504	47,5	52,5
SANTA MARIA DEL CAMI	339	339	678	50,0	50,0
SELVA	231	0	231	100,0	0,0
Total Raiguer	5404	6109	11513	46,9	53,1

Continua

ZONA PLA					
ALDAIDA	301	0	301	100	0,0
ARIANY	46	0	46	100	0,0
COSTITX	35	0	35	100	0,0
LLORET DE VISTALEDRE	91	0	91	100	0,0
LLUBÍ	171	0	171	100	0,0
MARIA DE LA SALUT	153	0	153	100	0,0
MONTUÏRI	182	0	182	100	0,0
PETRA	260	0	260	100	0,0
PORRERES	436	147	583	74,8	25,2
SANT JOAN	132	0	132	100	0,0
SANTA EUDÈNIA	168	0	168	100	0,0
SENCELLES	217	0	217	100	0,0
SINEU	899	0	899	100	0,0
VILAF. DE BONANY	220	0	220	100	0,0
Total Pla	3311	147	3458	95,7	4,3
ZONA LLEVANT					
ARTÀ	727	641	1368	53,1	46,9
CAPDEPERA	1159	0	1159	100,0	0,0
FELANITX	1685	756	2441	69,0	31,0
MANACOR	3600	1862	5462	65,9	34,1
S. LLORENÇ DES CARDASSAR	554	0	554	100,0	0,0
SON SERVERA	1647	73	1720	95,8	4,2
Total LLevant	9372	3332	12704	73,8	26,2
ZONA MIGJORN					
CAMPOS	720	364	1084	66,4	33,6
LLUCMAJOR	2563	1097	3660	70,0	30,0
SALINES, SES	345	0	345	100,0	0,0
SANTANYÍ	1055	273	1328	79,4	20,6
Total Migjorn	4683	1734	6417	73,0	27,0
ZONA NORD					
ALCÚDIA	1838	413	2251	81,7	18,3
MURO	551	228	779	70,7	29,3
POBLA, SA	1441	361	1802	80,0	20,0
SANTA MARGALIDA	1158	18	1176	98,5	1,5
Total Nord	4988	1020	6008	83,0	17,0

En els municipis del Pla (Ariany, Costitx, Lloret de Vistalegre, Llubí, Maria de la Salut, Montuïri, Petra, Porreres, Sant Joan, Santa Eugènia, Sencelles, Sineu, Vilafranca de Bonany), excepte Porreres (que té un 2,5% d'oferta privada), l'oferta és íntegrament pública. Aquesta zona representa un dels tres models predominants a l'illa; es tracta de municipis amb menys de 5.000 habitants i de caràcter rural.

La zona del nord de l'illa (Alcúdia, Muro, sa Pobla i Santa Margalida) té un 87% d'ensenyament públic. L'ensenyament privat oscil·la entre el 29,3% de l'oferta privada de Muro i el 1,5% de Santa Margalida.

La zona de tramuntana (Andratx, Bunyola, Calvià, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Pollença, Puigpunyent, Sóller, Valldemossa) ofereix un 85,7% de places públiques. En l'oferta privada ens trobam entre el 41,3% de Sóller, el 4,5 de Calvià i el 0% de Valldemossa i Puigpunyent.

La zona de llevant (Artà, Capdepera, Felanitx, Manacor, Sant Llorenç des Cardassar, Son Servera) ofereix un 73,8% de places públiques. A municipis com Artà, Manacor i Felanitx l'oferta privada és bastant notable, amb un 46,9%, un 34,1% i un 31% respectivament, mentre que als altres l'oferta privada no existeix o, com en el cas de Son Servera, amb un 4,2%, és molt reduïda.

La zona de migjorn (Campos, Lluçmajor, ses Salines, Santanyí) ofereix un 73% de places públiques. Menys a ses Salines, on l'oferta privada no es dona, a la resta ens trobam des del 20,6% de Santanyí fins al 30% i el 33,6% de Lluçmajor i Campos respectivament.

A la zona del Raiguer (Alaró, Binissalem, Campanet, Consell, Inca, Lloseta, Mancor de la Vall, Marratxí, Santa Maria del Camí i Selva) l'oferta pública és del 46,9%. La presència d'Inca i Marratxí en aquest grup distorsiona el perfil conjunt, ja que són municipis amb més de 25.000 habitants i amb una oferta privada notable: 74,5% i 52,5% respectivament. A Alaró i Binissalem l'oferta existent (45,4% i 33,1%) es concentra principalment al nivell d'infantil i primària.

A la zona de Palma l'oferta privada arriba al 59,5%. L'oferta educativa privada existent a Palma, igual que a altres ciutats com Inca o Manacor, atreu (principalment a educació secundària) molt d'alumnat dels municipis petits dels voltants.

D'acord amb el plantejament de l'inici del nostre treball, ens adonam de la correspondència amb els tres grans models d'escolarització, tot i que amb matisacions que a continuació exposarem (vegeu quadre 9).

Model d'escolarització de Palma. Podem destacar, en primer lloc, el cas de Palma, que amb més de 350.000 habitants ofereix 49.663 places escolars, de les quals el 59,5% són privades i el 40,5% són públiques. Ja afirmàvem abans la importància del procés tan significatiu de creixement i de consolidació de l'escola concertada a tots els nivells de l'educació a Palma.

Model d'escolarització de les zones urbanes i turístiques. Es tracta de municipis costaners i amb una activitat principalment turística, com és el cas d'Alcúdia, Pollença, Santa Margalida, Campos, Lluçmajor, Santanyí, Andratx, etc., que circumstàncies diverses, com ara l'augment de la població escolaritzable els darrers anys, poden haver impulsat l'ensenyament privat. Dins aquest

gran grup podem fer tres subgrups: els municipis que tenen entre 5.000 i 10.000 habitants, entre 10.000 i 20.000 habitants i entre 25.000 i 45.000 habitants.

- 1) Entre 5.000 i 10.000 habitants: Andratx, Santa Margalida, Campos, Sant Llorenç des Cardassar, Artà, Muro, Binissalem, Bunyola, Lloseta, Santa Maria del Camí.
- 2) Entre 10.000 i 20.000 habitants: Felanitx, Pollença, Alcúdia, Soller, sa Pobla, Son Servera, Santanyí, Capdepera.
- 3) Entre 25.000 i 45.000 habitants: Calvià, Manacor, Lluçmajor, Marratxí, Inca.

En aquest segon nivell destaca el predomini de l'escola pública, però una presència important de l'escola concertada als diferents nivells del sistema educatiu. Ens referim a zones com Inca, Manacor, Felanitx, Sóller, Pollença, Lluçmajor, etc. Encara així, ens trobam amb una gran diversitat, diferències molt significatives sobretot al grup dels municipis més poblats, com és el cas de Calvià, on la presència de l'ensenyament privat és escassa, comparant amb altres municipis que tenen les mateixes dimensions poblacionals: Manacor, Marratxí, Lluçmajor i Inca. En el cas d'Inca, l'oferta privada és la més alta de l'illa. Amb un 74,5% de l'oferta educativa privada, ens podem fer una idea de l'atracció d'alumnat d'altres municipis i de la important tendència a la concertació amb centres privats, principalment religiosos.

Model d'escolarització de les zones rurals. Es tracta dels municipis rurals, principalment del Pla de Mallorca, on gairebé tota l'oferta educativa es pública. Són municipis de menys de 5.000 habitants. Dels 50 municipis de Mallorca considerats, 28 tenen places públiques exclusivament i d'ells, 24 tenen menys de 5.000 habitants. Als municipis més petits es dona el predomini de l'escola pública a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria, mentre que es detecta la presència de l'escola privada, de caràcter religiós, a l'educació infantil.

**QUADRE 9. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT A MALLORCA
PER MUNICIPIS I TITULARITAT CURS 2005-2006**

Municipis	Població Total	Alum. Públic	Alum. Privat	Alum. Total	% Públic	% Privat
ESCORCA	293	0	56	56	0	100
ESTELLENCS	386	19	0	19	100	0
BANYALBUFAR	568	0	0	0	0	0
FORNALUTX	698	20	0	20	100	0
DEIÀ	708	30	0	30	100	0
ARIANY	750	46	0	46	100	0
MANCOR DE LA VALL	980	84	0	84	100	0
COSTITX	1.004	35	0	35	100	0
BÚGER	1.016	0	0	0	0	0
LLORET DE VISTALEGRE	1.134	91	0	91	100	0

Continua

SANTA EUGÈNIA	1.420	168	0	168	100	0
PUIGPUNYENT	1.513	110	0	110	100	0
SANT JOAN	1.847	132	0	132	100	0
VALLDEMOSSA	1.910	102	0	102	100	0
LLUBÍ	2.030	171	0	171	100	0
MARIA DE LA SALUT	2.118	153	0	153	100	0
CAMPANET	2.515	222	0	222	100	0
VILAFRANCA DE BONANY	2.521	220	0	220	100	0
MONTUÏRI	2.594	182	0	182	100	0
SENCELLES	2.656	217	0	217	100	0
PETRA	2.707	260	0	260	100	0
CONSELL	2.877	283	0	283	100	0
SINEU	3.053	899	0	899	100	0
SELVA	3.205	231	0	231	100	0
ALGAIDA	4.258	301	0	301	100	0
SALINES, SES	4.290	345	0	345	100	0
ESPORLES	4.457	619	0	619	100	0
PORRERES	4.597	436	147	583	74,8	25,2
ALARÓ	4.707	294	243	537	54,7	45,3
SANTA MARIA DEL CAMÍ	5.175	339	339	678	50	50
LLOSETA	5.295	462	0	462	100	0
BUNYOLA	5.475	500	0	500	100	0
BINISALEM	6.326	673	333	1006	66,9	33,1
MURO	6.610	551	228	779	70,7	29,3
ARTÀ	6.649	727	641	1368	53,1	46,9
S. LLORENÇ DES CARDASSAR	7.498	554	0	554	100	0
CAMPOS	8.122	720	364	1084	66,4	33,6
SANTA MARGALIDA	9.719	1158	18	1176	98,5	1,5
ANDRATX	9.906	975	383	1358	71,8	28,2
CAPDEPERA	10.245	1159	0	1159	100	0
SANTANYÍ	10.673	1055	273	1328	79,4	20,6
SON SERVERA	10.766	1647	73	1720	95,8	4,2

Continua

POBLA, SA	11.767	1441	361	1802	80	20
SÓLLER	12.521	943	663	1606	58,7	41,3
ALCÚDIA	15.897	1838	413	2251	81,7	18,3
POLLENÇA	15.987	1700	370	2070	82,1	17,9
FELANITX	16.566	1685	756	2441	69	31
INCA	26.504	1150	3356	4506	25,5	74,5
MARRATXÍ	28.237	1666	1838	3504	47,5	52,5
LLUCMAJOR	29.891	2563	1097	3660	70	30
MANACOR	35.908	3600	1862	5462	65,9	34,1
CALVIÀ	43.499	5310	251	5561	95,5	4,5
PALMA	375.773	20114	29549	49663	40,5	59,5
TOTAL MALLORCA	777.821	58200	43614	101814	57,2	42,8

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Planificació i Centres i l'IBAE

CONCLUSIONS I PERSPECTIVES DE FUTUR

Fins aquí ens hem aproximat a la situació de l'escola pública i l'escola privada a Mallorca. Encara que ens hem centrat en la realitat actual, a l'inici hem fet referència a les circumstàncies històriques que han orientat les pautes de la gestió del sistema educatiu a Mallorca. De fet, una de les característiques estructurals del sistema educatiu de les Illes Balears és la major presència de l'escola privada, bàsicament de titularitat religiosa, en relació amb el conjunt de l'Estat. La notable presència de centres religiosos, juntament amb la poca presència de centres privats de caire laic, té a veure, entre altres fets, amb el fracàs en la implantació d'un Sistema d'Ensenyança Liberal a les Balears. Les mancances no resoltes històricament –l'analfabetisme, la no generalització de l'ensenyança primària o les escasses i deficientes construccions escolars, entre d'altres– varen ser ateses a partir dels anys setanta amb la reforma LGE i amb la Constitució espanyola. En aquest moment, les conseqüències del *boom* turístic sobre l'estructura demogràfica, econòmica i social de les Illes Balears implicava canvis en les necessitats educatives com a mitjà de mobilitat social i de creixement econòmic.

El nou model educatiu descentralitzat i participatiu establert arran de la Constitució es caracteritza per la coexistència de l'escola pública i de l'escola privada. Durant la dècada dels anys vuitanta i noranta es consolida aquest model mixt, d'una banda pel suport a l'escola privada-concertada (en relació amb la creació de les classes mitjanes i les majors expectatives de mobilitat de l'educació) i en segon lloc per la percepció social de l'escola pública en alguns sectors o zones (pels problemes no resolts de l'escola pública, com és ara la manca de recursos econòmics, etc.) Més recentment, la transferència de l'educació a la CAIB, l'any 1998, ha continuat afavorint la consolidació de l'escola privada-concertada en detriment de l'escola pública, tot i els intents de millora d'aquesta última. De fet, a determinats centres o zones ja es parla d'un procés de dualització escolar i social.

Hem iniciat el nostre treball fent referència als condicionants de la llibertat d'elecció de centre, com ara la suficiència de places escolars d'acord amb la demanda i les necessitats existents (d'acord amb les ràtios que es recomanen en els diversos nivells educatius), la relació existent entre el tipus de centre (públic, privat o concertat) i la seva ubicació geogràfica i la distribució de la diversitat social i educativa entre l'alumnat. D'acord amb els plantejaments inicials, ens hem aproximat als diferents municipis de Mallorca, per tal d'esbrinar els models d'escolarització existents. Ens hem centrat en la realitat de Mallorca i hem comprovat com aquelles tendències més destacables de la CAIB s'accentuen encara més en aquesta illa: la presència de la gestió privada, la integració de l'alumnat estranger als centres públics, etc. En principi, hem diferenciat el model dels municipis de menys dimensió i/o rurals, el dels municipis costaners i turístics i, a l'últim, el model de Palma.

En primer lloc, hem comprovat com el model dels municipis petits i/o rurals queda ben definit tot i que la ubicació i la proximitat a uns nuclis urbans o uns altres determina la realitat per a cada un d'ells. Per exemple, és diferent la realitat d'un municipi com Deià, on una gran part de la població jove és estrangera (i per tant és possible que vagin a centres privats de Palma), o Valldemossa (on la proximitat a Palma facilita l'escolarització) que la realitat d'un municipi petit del Pla. Encara així, no podem arribar a conclusions definitives, ja que no hem analitzat els desplaçaments que es donen des d'aquests municipis cap a municipis més grans, sobretot a la secundària obligatòria.

En segon lloc, hem analitzat les zones urbanes i turístiques. Aquest conjunt de municipis costaners amb una activitat principalment turística han viscut l'increment de la població escolaritzable els darrers anys, i aquest fet ha pogut afavorir el creixement dels centres privats, tot i que en general predomina l'escola pública. Encara així, hem observat diferències destacables com és el cas d'aquells municipis més poblats, com Calvià, on la presència de l'ensenyament privat és escassa, comparant amb altres municipis que tenen les mateixes dimensions poblacionals: Manacor, Marratxí, Lluçmajor i Inca. Podem pensar que a Manacor l'afluència dels joves procedents de municipis petits pot justificar una major existència d'oferta privada. En el cas de Marratxí i Lluçmajor, podem entendre que els centres privats han aglutinat gran part de la demanda de places, donant resposta al ràpid creixement demogràfic dels darrers anys.

En tercer lloc hem analitzat la situació de Palma, que de les 49.663 places escolars que ofereix, un 40,5% són públiques i 59,5% són privades. Tot i la magnitud d'aquest municipi i les característiques pròpies que el defineixen, podem pensar que és un model de gestió que s'està reproduint a altres municipis grans. A Mallorca, en general, l'acceleració del procés de creixement urbanístic i poblacional els darrers anys, principalment als municipis dels voltants de Palma, ha multiplicat la demanda de places escolars en determinades zones de forma espectacular, la qual cosa, entre d'altres conseqüències, no ha permès una cobertura pública suficient. Un altre municipi on aquesta tendència és abassegadorament és Inca, i amb molta més repercussió, un municipi que, amb un 74,5% de l'oferta educativa privada, atreu alumnat d'altres municipis, i manté un altíssim nivell de concertació amb centres privats, principalment religiosos.

Sembla lògic pensar que, així com a la resta de l'Estat espanyol i a Europa en general, els criteris de mercat impregnen el funcionament i la legislació educatius, a les Illes Balears passi el mateix. Encara més: seria lògic pensar que l'impacte d'aquestes polítiques fos a la nostra comunitat autònoma encara més important, atesos els antecedents històrics d'un sistema públic que pateix de febleses

prou importants. Dèiem abans que el dret a la llibertat d'ensenyança i d'elecció de centre és una de les qüestions més controvertides de la legislació educativa actual. Les polítiques escolars defensen aquest dret des d'òptiques distintes i en funció de paràmetres distintes. Mentre per a uns la llibertat d'elecció garanteix la qualitat educativa, l'excel·lència i la funció selectiva de l'escola, per a uns altres la llibertat d'elecció no pot anar en contra dels principis d'igualtat, inclusió, participació i equitat educatives. Encara que des d'entorns acadèmics s'alerta sobre la necessitat d'atendre els principis d'igualtat des del sector públic, els discursos formals sobre la llibertat d'elecció de centres més àmpliament difosos sovint mesuren la qualitat educativa al marge dels principis d'igualtat i equitat.